

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

4. september 2025 *

»Præjudiciel forelæggelse – retsstat – dommeres uafhængighed – artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU – effektiv retsbeskyttelse på de områder, der er omfattet af EU-retten – national lovgivning og retspraksis, der forbyder nationale domstole at rejse tvivl om lovmæssigheden af forfatningsdomstole og -organer eller at fastslå eller vurdere lovligheden af udnævnelsen af deres dommere – en lavere rets efterprøvelse af, om en højere ret opfylder kravene vedrørende garantien for en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov – Izba Kontroli Nadzwycajnej i Spraw Publicznych (afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager) ved Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen) – organ, der ikke udgør en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov – EU-rettens forrang – mulighed for at anse en retsafgørelse for ugyldig«

I sag C-225/22,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd Apelacyjny w Krakowie (appeldomstolen i Krakow, Polen) ved afgørelse af 21. marts 2022, indgået til Domstolen den 31. marts 2022, i sagen

»R« S.A.

mod

AW »T« sp. z o.o.,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, I. Jarukaitis (refererende dommer), Domstolens præsident, K. Lenaerts, som fungerende dommer i Fjerde Afdeling, og dommerne A. Arabadjiev, M. Condinanzi og R. Frendo,

generaladvokat: D. Spielmann,

justitssekretær: fuldmægtig M. Siekierzyńska,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 9. januar 2025,

* Processprog: polsk.

efter at der er afgivet indlæg af:

- »R« S.A. ved radca prawny T. Michalik og advokat M. Sobczak,
- AW »T« sp. z o.o. ved advokat M. du Vall og radca prawny E. Nowińska,
- den polske regering ved B. Majczyna, M. Rzotkiewicz, M. Taborowski og S. Żyrek, som befuldmægtigede,
- den danske regering ved J.F. Kronborg og V. Pasternak Jørgensen, som befuldmægtigede,
- den nederlandske regering ved M.K. Bulterman og C.S. Schillemans, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved K. Herrmann og P.J.O. Van Nuffel, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 10. april 2025,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2 TEU, artikel 4, stk. 3, TEU, artikel 6, stk. 3, TEU og artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, af artikel 267 TEUF, af artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«) samt af princippet om EU-rettens forrang.
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem »R« S.A. og AW »T« sp. z o.o. vedrørende Sąd Najwyższys (øverste domstol, Polen) ophævelse efter ekstraordinær appel iværksat af Prokurator Generalny (generalstatsadvokaten, Polen) af en dom afsagt af Sąd Apelacyjny w Krakowie (appeldomstolen i Krakow, Polen), som havde truffet endelig afgørelse i denne tvist, og hjemvisningen af den pågældende sag til sidstnævnte ret.

Retsforskrifter

Republikken Polens forfatning

- 3 Artikel 179 i Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Republikken Polens forfatning) bestemmer:
»Dommere udnævnes af republikkens præsident efter indstilling fra Krajowa Rada Sądownictwa [(det nationale domstolsråd, Polen)] for en ubegrænset periode.«

Lov om de almindelige domstole

- 4 Artikel 42a i ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych (lov om de almindelige domstoles organisation) af 27. juli 2001 (Dz. U. nr. 98, pos. 1070), som ændret ved ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych

ustaw (lov om ændring af lov om de almindelige domstoles organisation, lov om den øverste domstol og visse andre love) af 20. december 2019 (Dz. U. af 2020, pos. 190), der trådte i kraft den 14. februar 2020 (herefter »lov om de almindelige domstole«), fastsætter:

»1. Inden for rammerne af domstoles eller domstolsorganers virksomhed kan der ikke rejses tvivl om lovmæssigheden af [retsinstanser], statslige forfatningsorganer og tilsyns- og retsbeskyttelsesorganer.

2. En almindelig domstol eller en anden myndighedsinstans kan hverken fastslå eller bedømme lovligheden af udnævnelsen af en dommer eller den deraf følgende beføjelse for den pågældende til at beklæde embedet som dommer.«

5 Artikel 107, stk. 1, i lov om de almindelige domstole har følgende ordlyd:

»En dommer er disciplinært ansvarlig for professionelle forseelser (disciplinærforseelser), herunder i tilfælde af:

1) åbenlys og grov tilsidesættelse af retsregler

2) handlinger eller undladelser, der kan hindre eller alvorligt skade en judiciel myndighedsfunktion

3) handlinger, der rejser tvivl om, hvorvidt der foreligger et ansættelsesforhold med en dommer, virkningen af udnævnelsen af en dommer eller lovmæssigheden af et forfatningsorgan i Republikken Polen

[...]«

Lov om den øverste domstol

6 Ved ustawa o Sądzie Najwyższym (lov om den øverste domstol) af 8. december 2017 (Dz. U. af 2018, pos. 5) blev der inden for Sąd Najwyższy (øverste domstol) bl.a. oprettet Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, Polen) (herefter »afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager«).

7 Artikel 26 i lov om den øverste domstol, som ændret ved lov af 20. december 2019 om ændring af lov om de almindelige domstole, lov om den øverste domstol og visse andre love, der er nævnt i nærværende doms præmis 4, er sålydende:

»1. Ekstraordinære sager, tvister vedrørende valg og sager til prøvelse af gyldigheden af nationale folkeafstemninger og folkeafstemninger om forfatningen, sager med henblik på at fastslå gyldigheden af valg og folkeafstemninger, andre offentligretlige sager, herunder retssager om konkurrencebeskyttelse, regulering af energi, telekommunikation og jernbanetransport, samt søgsmål til prøvelse af afgørelser truffet af Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji [(formanden for det nationale radio- og TV-råd, Polen)] eller til anfægtelse af uforholdsmæssig lang sagsbehandlingstid ved de almindelige og militære domstole og ved Sąd Najwyższy [(øverste domstol)] henhører under afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sagers kompetence.

2. [Afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager] har kompetence til at påkende anmodninger eller erklæringer vedrørende udelukkelse på grund af inhabilitet af en dommer eller udpegning af den domstol, for hvilken en sag skal føres, herunder klager om domstolens eller dommerens manglende uafhængighed. Den domstol, der behandler sagen, sender straks en anmodning til formanden for [afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager] om, at sagen behandles i overensstemmelse med de regler, der er fastsat i særskilte bestemmelser. Indgivelsen af en anmodning til formanden for [afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager] indebærer ikke, at den verserende sag skal udsættes.

3. Den i stk. 2 omhandlede anmodning behandles ikke, hvis den vedrører konstatering og bedømmelse af lovligheden af en dommers udnævnelse eller lovmæssigheden af dommerens beføjelse til at udøve judicielle funktioner.

[...]«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 8 Ved stævning af 9. august 2004 nedlagde selskabet AW »T« påstand om, at B.O. og selskaberne »R« S.A. og »K« S.A. fik forbud mod at markedsføre bl.a. krydsordsblade med den begrundelse, at markedsføringen af disse blade var i strid med bestemmelserne i ustawa – Prawo o własności przemysłowej (lov om industriel ejendomsret) af 30. juni 2000 (Dz. U. af 2003, pos. 1117) og ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (lov om bekæmpelse af illoyal konkurrence) af 16. april 1993 (Dz. U. af 2003, pos. 1503).
- 9 Ved dom af 25. oktober 2005 forbød Sąd Okręgowy w Krakowie (den regionale domstol i Krakow, Polen) markedsføringen af 28 tidsskrifter, der var beskyttet af et registreret varemærke, men gav ikke AW »T« medhold derudover.
- 10 Ved dom af 9. november 2006 (herefter »dommen af 2006«) ændrede Sąd Apelacyjny w Krakowie (appeldomstolen i Krakow) efter appel iværksat af B.O. og R denne dom, idet den omformulerede det forbud mod markedsføring, der er nævnt i den foregående præmis.
- 11 Kun B.O. iværksatte derefter kassationsappel til prøvelse af denne dom ved Sąd Najwyższy (øverste domstol). Den 21. februar 2008 ophævede denne retsinstans den nævnte dom i forhold til B.O. for så vidt angik den del af dommen, hvorved den appellerede dom blev omformuleret, og hjemviste den pågældende sag til appeldomstolen med henblik på fornyet behandling. Den 27. maj 2010 afsagde Sąd Apelacyjny w Krakowie (appeldomstolen i Krakow) endelig dom over for B.O.
- 12 Den 27. januar 2020 iværksatte generalstatsadvokaten en ekstraordinær appel til støtte for R ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) til prøvelse af dommen af 2006. Generalstatsadvokaten var af den opfattelse, at Sąd Apelacyjny w Krakowie (appeldomstolen i Krakow) i denne dom havde tilsidesat forbuddet mod reformatio in pejus, idet den ved at ændre Sąd Okręgowy w Krakowie (den regionale domstol i Krakow) dom af 25. oktober 2005, der er nævnt i nærværende doms præmis 9, havde udvidet forbuddet udstedt over for bl.a. R. Ved dommen af 2006 blev der nemlig nedlagt forbud mod markedsføring af visse serier af krydsordsblade, mens den appellerede dom kun forbød markedsføring af specifikke tidsskrifter, der var angivet med titler og udgivelsesnumre, og som var forsynet med de pågældende registrerede varemærker.

- 13 Ved dom af 20. oktober 2021 (herefter »dommen af 20. oktober 2021«) tog afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager i en sammensætning bestående af fem dommere og to domsmænd denne ekstraordinære appel til følge. Ved denne dom ophævede den i forhold til R dommen af 2006, der havde retskraft, og hjemviste den pågældende sag til Sąd Apelacyjny w Krakowie (appeldomstolen i Krakow), som er den forelæggende ret, med henblik på fornyet behandling.
- 14 I forbindelse med denne fornyede behandling anmodede AW »T« den forelæggende ret om at tilstille selskabet en kopi af dommen af 2006 og om heri at indsætte en påtegning, der bekræftede denne doms endelige karakter, idet AW »T« gjorde gældende, at dommen af 20. oktober 2021 skulle behandles som ugyldig.
- 15 Til støtte for denne anmodning henviste AW »T« for det første til Menneskerettighedsdomstolens dom af 8. november 2021, Dolińska-Ficek og Ozimek mod Polen (CE:ECHR:2021:1108JUD004986819), hvorefter det fremgår, at afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager ikke udgør en »domstol, der er oprettet ved lov«.
- 16 For det andet påberåbte AW »T« sig dom af 6. oktober 2021, W.Ż. (Afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager ved den øverste domstol – udnævnelse), C-487/19, EU:C:2021:798, hvorefter selskabet udledte, at en afgørelse truffet af en ret, der er sammensat ulovligt, ikke er bindende for andre retsinstanser, og at der skal ses bort fra den, uden at det er nødvendigt at ophæve den.
- 17 For det tredje tog selskabet forbehold med hensyn til muligheden for at iværksætte en ekstraordinær appel af en retskraftig afgørelse 14 år efter vedtagelsen af denne afgørelse, navnlig når denne appel har til formål at beskytte et statsligt selskabs rent økonomiske interesser.
- 18 I denne henseende har den forelæggende ret forklaret, at de fem dommere ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, der afsagde dommen af 20. oktober 2021, alle blev udnævnt samme dag, nemlig den 10. oktober 2018, og efter afslutningen af den samme procedure. Under denne procedure udstedte Krajowa Rada Sądownictwa (det nationale domstolsråd) en afgørelse, hvorved det anbefalede præsidenten for Republikken Polen at udnævne de pågældende personer til embedet som dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol). Efterfølgende blev der anlagt sag til prøvelse af denne afgørelse ved Naczelny Sąd Administracyjny (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Polen), som udsatte fuldbyrdelsen af den nævnte afgørelse som en foreløbig forholdsregel. Præsidenten for Republikken Polen havde imidlertid udnævnt disse personer til embedet som dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), inden Naczelny Sąd Administracyjny (øverste domstol i forvaltningsretlige sager) traf afgørelse i denne sag.
- 19 I denne sammenhæng har den forelæggende ret anført, at det dommerkollegium ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), der afsagde dommen af 20. oktober 2021, bl.a. var sammensat af dommerne E.S., T.D., P.K., A.R. og M.S., og at dette dommerkollegium på grund af de uregelmæssigheder, som den procedure, der førte til deres udnævnelse til dommere ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, var behæftet med, ikke udgør en domstol, der er oprettet ved lov som omhandlet i EU-retten. Det er derfor ufornuddigt at undersøge virkningerne af et sådant organs afgørelser.

- 20 I denne henseende har den forelæggende ret i første række anført, at Trybunał Konstytucyjny (forfatningsdomstol, Polen) har truffet afgørelser med henblik på at udelukke, at de nationale retter kan fortolke begrebet »domstol, der er oprettet ved lov«, således som det findes i EU-retten, i forbindelse med disse retsinstansers efterprøvelse af lovligheden af udnævnelsen af dommere. I anden række forbyder den nationale lovgivning, navnlig artikel 42a i lov om de almindelige domstole, ligeledes disse retsinstanser at fastslå eller vurdere lovligheden af udnævnelsen af en dommer eller af den beføjelse til at udøve retslige funktioner, der følger af egenskaben af dommer. Endvidere gør denne lovs artikel 107, stk. 1, det forhold, at en dommer bl.a. rejser tvivl om gyldigheden af udnævnelsen af en anden dommer eller mandatet for et forfatningsorgan i Republikken Polen, til en disciplinærforseelse. Denne forseelse medfører desuden en forpligtelse til at pålægge den strengest mulige disciplinære sanktion, dvs. overflytning til et andet arbejdssted eller afsættelse af den pågældende dommer.
- 21 Inden AW »T«'s anmodning om, at det fastslås, at dommen af 2006 har retskraft, behandles, skal det følgelig afgøres, om en national dommer er bundet af afgørelserne fra Trybunał Konstytucyjny (forfatningsdomstol) og af de bestemmelser i lov om de almindelige domstole, der er nævnt i den foregående præmis, og som forbyder den nationale dommer at vurdere, om denne domstol, henset til de i nærværende doms præmis 19 omhandlede regler for udnævnelse af dommere ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, kan anses for at være en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov, og som sikrer borgerne en effektiv domstolsbeskyttelse.
- 22 Den forelæggende ret har ligeledes anført, at der i dag findes domstole i det polske retssystem, som ikke opfylder kravene til en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov som omhandlet i EU-retten, men som alligevel træffer afgørelser. Spørgsmålet er således, om den omstændighed, at den ret, der har truffet endelig afgørelse i en tvist, ikke er en ret som omhandlet i EU-retten, tilsidesætter retten til en effektiv domstolsbeskyttelse på de områder, der er omfattet af EU-retten. Dette spørgsmål er så meget desto vigtigere, når der er tale om retter i sidste instans i en medlemsstat, navnlig når deres judicielle virksomhed bevirker, at der rejses tvivl om retskraftige afgørelser truffet i afsluttede retslige procedurer. I denne henseende skal det ligeledes anføres, at det efter en reform fra 2017 er muligt i henhold til polsk ret at iværksætte et ekstraordinært retsmiddel til prøvelse af afgørelser, der har haft retskraft i næsten 25 år.
- 23 I denne sammenhæng har den forelæggende ret bl.a. anført, at Domstolens og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis synes at tillade, at retsinstansernes sammensætning kontrolleres af retter i sidste instans. De har imidlertid endnu ikke udtalt sig om en situation som den, der er indbragt for den forelæggende ret, nemlig muligheden for, at en lavere retsinstans kan kontrollere sammensætningen af en højere retsinstans, som har hjemvist en sag til den lavere retsinstans med henblik på fornyet behandling, når denne lavere retsinstans i medfør af national lovgivning er bundet af denne højere rets vurdering.
- 24 På denne baggrund har Sąd Apelacyjny w Krakowie (appeldomstolen i Krakow) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal artikel 19, stk. 1, andet afsnit, [TEU], artikel 2 [TEU], artikel 4, stk. 3, [TEU] og artikel 6, stk. 3, [TEU], sammenholdt med [chartrets] artikel 47 [...] og artikel 267 [TEUF] samt princippet om EU-rettens forrang fortolkes således, at disse bestemmelser ikke giver en national domstol mulighed for at anvende en afgørelse fra en forfatningsdomstol, der er gyldig i henhold til national ret, herunder af forfatningsmæssig rang, når afgørelsen

udelukker prøvelse ved en national domstol af, om et dømmende organ er uafhængigt, upartisk og forudgående oprettet ved lov i EU-rettens forstand på grund af den måde, hvorpå dommerne udnævnes?

- 2) Skal artikel 19, stk. 1, andet afsnit, [TEU], artikel 2 [TEU], artikel 4, stk. 3, [TEU] og artikel 6, stk. 3, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47 og artikel 267 TEUF fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for national lovgivning vedtaget af en medlemsstat som:
 - a) forbyder en national domstol at vurdere lovligheden af udnævnelsen af en dommer og følgelig at undersøge, om en dømmende myndighed er en domstol i EU-rettens forstand, og som
 - b) fastsætter disciplinært ansvar for en dommer for den pågældendes dømmende virksomhed i forbindelse med en sådan behandling?
- 3) Skal artikel 19, stk. 1, andet afsnit, [TEU], artikel 2 [TEU], artikel 4, stk. 3, [TEU] og artikel 6, stk. 3, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47 og artikel 267 TEUF fortolkes således, at en almindelig domstol, der opfylder de krav, der stilles til en domstol i EU-rettens forstand, ikke er bundet af en dom fra en ret i sidste instans, der er sammensat af medlemmer, der er udnævnt til dommere på en måde, der åbenlyst er i modstrid med den nationale lovgivning, der regulerer udnævnelsesproceduren til dommerembedet ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), som følge af hvilken retten ikke opfylder kravet om en uafhængig, upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov og giver borgerne effektiv retsbeskyttelse, og som er afsagt ved anvendelse af et ekstraordinært retsmiddel (ekstraordinær appel), der ophæver en endelig dom og hjemviser sagen til en almindelig domstol til fornyet behandling?
- 4) Såfremt svaret på det tredje spørgsmål er bekræftende, skal artikel 19, stk. 1, andet afsnit, [TEU], artikel 2 [TEU], artikel 4, stk. 3, [TEU] og artikel 6, stk. 3, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47 og artikel 267 TEUF fortolkes således, at manglende bindende virkning [af dommen] betyder, at
 - a) en dom afsagt af en ret i sidste instans, som er sammensat på den måde, der er beskrevet i det tredje spørgsmål, ikke er en dom i retlig forstand (dommen er en nullitet) i henhold til EU-retten, og en vurdering af dette kan foretages af en almindelig domstol, der opfylder kravene til en domstol i henhold til EU-retten,
 - b) eller er den afgørelse, der er truffet af retten i sidste instans, som er sammensat på den måde, der er beskrevet i det tredje spørgsmål, en gyldig afgørelse, men den almindelige domstol, der på ny behandler sagen, er berettiget og forpligtet til at nægte at anvende bestemmelserne i national ret vedrørende virkningerne af denne afgørelse i det omfang, det er nødvendigt for at sikre en effektiv retsbeskyttelse?»

Om anmodningen om anvendelse af den fremskyndede præjudicielle procedure

- 25 Den forelæggende ret har anmodet Domstolen om at undergive den foreliggende sag en fremskyndet præjudiciel procedure i henhold til artikel 105 i Domstolens procesreglement. Til støtte for denne anmodning har den forelæggende ret nærmere bestemt gjort gældende, at det for det første er nødvendigt, at der gives et svar så hurtigt som muligt på de præjudicielle spørgsmål for hurtigt at kunne afgøre hovedsagen, som er en del af en langvarig procedure. For det andet har den forelæggende ret fremhævet denne besvarelses afgørende betydning for beskyttelsen af det polske retssystem og for retsbeskyttelsen af borgerne, navnlig henset til den strukturelle karakter af de tilsidesættelser, der er beskrevet i anmodningen om præjudiciel

afgørelse. For det tredje har den forelæggende ret henvist til disse spørgsmåls grundlæggende betydning i forhold til den vedvarende destabilisering af retsvæsenet og retssikkerheden for borgerne i Polen.

- 26 Procesreglementets artikel 105, stk. 1, bestemmer, at Domstolens præsident efter anmodning fra den forelæggende ret eller i undtagelsestilfælde af egen drift, efter at have hørt den refererende dommer og generaladvokaten, kan beslutte at undergive en sag en fremskyndet procedure, når sagens karakter kræver, at den behandles hurtigt.
- 27 Det bemærkes i denne henseende, at en sådan fremskyndet procedure udgør et processuelt instrument til behandling af en ekstraordinær nødsituation. Det fremgår i øvrigt af Domstolens praksis, at den fremskyndede procedure ikke anvendes, når den følsomme og komplekse karakter af de retlige problemer, en sag rejser, kun vanskeligt lader sig behandle under anvendelse af en sådan procedure, navnlig når det ikke forekommer passende at forkorte den skriftlige forhandling for Domstolen (dom af 29.3.2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).
- 28 I det foreliggende tilfælde har Domstolens præsident, efter at have hørt den refererende dommer og generaladvokaten, ved afgørelse af 11. maj 2022 besluttet ikke at imødekomme anmodningen om, at nærværende sag undergives en fremskyndet procedure. Hvad angår den forelæggende rets første argument skal det således bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at den omstændighed, at en national ret på grund af en sags varighed skal sikre den hurtigst mulige løsning af den sag, der er indbragt for den, ikke kan begrunde anvendelsen af den fremskyndede præjudicielle procedure (jf. i denne retning dom af 6.10.2021, TOTO og Vianini Lavori, C-581/20, EU:T:2021:808, præmis 29). Hvad angår det andet og det tredje argument, som den forelæggende ret har fremført, skal det dels fastslås, at den strukturelle karakter af de tilsidesættelser, der er beskrevet i de forelagte spørgsmål, ikke er mere omfattende end den, der var omhandlet i de adskillige andre sager, som polske retter har indbragt for Domstolen i de seneste år, og hvori anmodninger om fremskyndet præjudiciel procedure ligeledes ikke blev taget til følge. Dels indebærer den omstændighed, at de forelagte spørgsmål har en særlig betydning på grund af den vedvarende destabilisering af retsvæsenet i Polen, ikke i sig selv, at det er nødvendigt, at de behandles hurtigt som omhandlet i procesreglementets artikel 105, stk. 1.

Om Domstolens kompetence

- 29 Indledningsvis bemærkes, at det i henhold til fast retspraksis tilkommer Domstolen selv at undersøge de omstændigheder, hvorunder den nationale ret har forelagt sagen, med henblik på at efterprøve sin egen kompetence eller formaliteten vedrørende den forelagte anmodning (dom af 22.3.2022, Prokurator Generalny (Den øverste domstols disciplinærafdeling – udnævnelse), C-508/19, EU:C:2022:201, præmis 59 og den deri nævnte retspraksis).
- 30 I denne henseende bemærkes for det første, at Domstolen inden for rammerne af en præjudiciel forelæggelse i henhold til artikel 267 TEUF udelukkende kan fortolke EU-retten inden for grænserne af de kompetencer, som den er blevet tildelt (dom af 19.11.2019, A.K. m.fl. (Den øverste domstols disciplinærafdelings uafhængighed), C-585/18, C-624/18 og C-625/18, EU:C:2019:982, præmis 77 og den deri nævnte retspraksis).

- 31 Chartrets anvendelsesområde for så vidt angår medlemsstaternes handlinger er fastlagt i dets artikel 51, stk. 1, hvorefter chartrets bestemmelser er rettet til medlemsstaterne, »når de gennemfører EU-retten«, og denne bestemmelse bekræfter Domstolens faste praksis om, at de grundlæggende rettigheder, der er sikret ved Unionens retsorden, kan anvendes i alle situationer, der reguleres af EU-retten, men ikke uden for sådanne situationer (dom af 19.11.2019, A.K. m.fl. (Den øverste domstols disciplinæraftdelings uafhængighed), C-585/18, C-624/18 og C-625/18, EU:C:2019:982, præmis 78 og den deri nævnte retspraksis).
- 32 Hvad angår chartrets artikel 47 har den forelæggende ret i det foreliggende tilfælde ikke fremlagt nogen oplysninger om, at tvisten i hovedsagen vedrører fortolkningen eller anvendelsen af en EU-retlig regel, der er gennemført på nationalt plan.
- 33 I overensstemmelse med chartrets artikel 51, stk. 1, finder chartrets artikel 47 derfor ikke som sådan anvendelse i denne tvist.
- 34 Eftersom artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU pålægger alle medlemsstaterne at tilvejebringe den nødvendige adgang til domstolsprøvelse for at sikre en effektiv retsbeskyttelse på de områder, der er omfattet af EU-retten, som omhandlet i bl.a. chartrets artikel 47, skal der ikke desto mindre tages behørigt hensyn til sidstnævnte bestemmelse ved fortolkningen af artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU (dom af 3.7.2025, Lita og Jeszek, C-646/23 og C-661/23, EU:C:2025:519, præmis 54 og den deri nævnte retspraksis).
- 35 For det andet bemærkes, at medlemsstaterne i henhold til artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU tilvejebringer den nødvendige adgang til domstolsprøvelse for at sikre borgernes ret til en effektiv retsbeskyttelse på de områder, der er omfattet af EU-retten. Det påhviler således medlemsstaterne at fastsætte et retsmiddel- og proceduresystem, som sikrer overholdelse af den grundlæggende ret til en effektiv domstolsprøvelse på disse områder (dom af 26.3.2020, Miasto Łowicz og Prokurator Generalny, C-558/18 og C-563/18, EU:C:2020:234, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis).
- 36 Hvad angår det materielle anvendelsesområde for artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU omhandler denne bestemmelse »de områder, der er omfattet af EU-retten«, uafhængigt af den situation, hvori medlemsstaterne gennemfører EU-retten (dom af 11.7.2024, Hann-Invest m.fl., C-554/21, C-622/21 og C-727/21, EU:C:2024:594, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).
- 37 Artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU finder således navnlig anvendelse i forhold til enhver national retsinstans, der som domstol kan træffe afgørelse vedrørende spørgsmål om anvendelsen eller fortolkningen af EU-retten, og som således vedrører områder, der er omfattet af EU-retten (dom af 26.3.2020, Miasto Łowicz og Prokurator Generalny, C-558/18 og C-563/18, EU:C:2020:234, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).
- 38 Dette er således tilfældet for den forelæggende ret, som kan anmodes om at træffe afgørelse vedrørende spørgsmål, der er forbundet med anvendelsen eller fortolkningen af EU-retten, og som i dens egenskab af »retsinstans« som defineret i EU-retten er en del af det polske retsmiddel- og proceduresystem på de »områder, der er omfattet af EU-retten« som omhandlet i artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, således at denne retsinstans skal opfylde kravene til en effektiv retsbeskyttelse (jf. analogt dom af 11.7.2024, Hann-Invest m.fl., C-554/21, C-622/21 og C-727/21, EU:C:2024:594, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis).
- 39 I den foreliggende sag har Domstolen derfor kompetence til at fortolke artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47.

Om de præjudicielle spørgsmål

Indledende bemærkninger

- 40 De fire spørgsmål vedrører ikke blot fortolkningen af artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, men ligeledes af artikel 2 TEU, artikel 4, stk. 3, TEU og artikel 6, stk. 3, TEU samt for så vidt angår alene det første spørgsmål af princippet om EU-rettens forrang, sammenholdt med artikel 267 TEUF.
- 41 Det fremgår imidlertid af begrundelsen for forelæggelsesafgørelsen, at den forelæggende rets spørgsmål nærmere bestemt vedrører retten til at blive hørt for en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov, som fremgår af artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, og princippet om EU-rettens forrang.
- 42 Under disse omstændigheder skal de præjudicielle spørgsmål udelukkende undersøges i lyset af artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, og princippet om EU-rettens forrang.

Det første til det tredje spørgsmål

- 43 Med det første til det tredje spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, og princippet om EU-rettens forrang skal fortolkes således, at de er til hinder for en medlemsstats lovgivning og en praksis fra denne medlemsstats forfatningsdomstol, som indebærer, at en national dommer er forpligtet til at efterkomme en afgørelse truffet af et dommerkollegium ved en højere retsinstans, når denne nationale dommer på grundlag af en afgørelse fra Domstolen konstaterer, at en eller flere dommere, der er en del af dette dommerkollegium, ikke opfylder kravene om uafhængighed, upartiskhed og forudgående oprettelse ved lov som omhandlet i denne bestemmelse, og at den desuden i medfør af national ret er forhindret i at efterprøve lovligheden af det nævnte dommerkollegium på grundlag af de samme forhold som dem, der blev lagt til grund i denne afgørelse fra Domstolen.
- 44 Indledningsvis bemærkes, at selv om organiseringen af den dømmende magt i medlemsstaterne, bl.a. de nationale domstoles oprettelse, sammensætning, kompetence og funktion, henhører under medlemsstaternes kompetence, er de under udøvelsen af denne kompetence ikke desto mindre forpligtet til at overholde de forpligtelser, der påhviler dem i henhold til EU-retten, og navnlig artikel 19 TEU (dom af 11.7.2024, Hann-Invest m.fl., C-554/21, C-622/21 og C-727/21, EU:C:2024:594, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).
- 45 I denne henseende udgør princippet om effektiv domstolsbeskyttelse, som artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU henviser til, et generelt EU-retligt princip, der bl.a. er fastslået i artikel 6, stk. 1, i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«), hvortil chartrets artikel 47, stk. 2, svarer (dom af 11.7.2024, Hann-Invest m.fl., C-554/21, C-622/21 og C-727/21, EU:C:2024:594, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis).
- 46 For så vidt som chartret indeholder rettigheder svarende til dem, der er sikret ved EMRK, tilsigter chartrets artikel 52, stk. 3, i øvrigt at sikre den nødvendige sammenhæng mellem de i chartret indeholdte rettigheder og de tilsvarende ved EMRK sikrede rettigheder, dog uden at dette berører

EU-rettens autonomi. Ifølge forklaringerne til chartret om grundlæggende rettigheder (EUT 2007, C 303, s. 17) svarer chartrets artikel 47, stk. 2, til EMRK's artikel 6, stk. 1. Domstolen skal følgelig sørge for, at den fortolkning, som den foretager i den foreliggende sag, sikrer et beskyttelsesniveau, som ikke tilsidesætter det beskyttelsesniveau, der er sikret ved EMRK's artikel 6, stk. 1, således som denne bestemmelse fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (dom af 11.7.2024, Hann-Invest m.fl., C-554/21, C-622/21 og C-727/21, EU:C:2024:594, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis).

- 47 Når dette er sagt, skal det bemærkes, at enhver medlemsstat i henhold til artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU skal sørge for, at de retsinstanser, der som »domstole« i EU-rettens forstand skal træffe afgørelse om spørgsmål, der er knyttet til anvendelsen eller til fortolkningen af denne ret, og som således henhører under medlemsstatens retsmiddelsystem på de områder, der er omfattet af EU-retten, opfylder kravene til en effektiv domstolsbeskyttelse, herunder kravet om uafhængighed (dom af 11.7.2024, Hann-Invest m.fl., C-554/21, C-622/21 og C-727/21, EU:C:2024:594, præmis 47 og den deri nævnte retspraksis).
- 48 I det foreliggende tilfælde befinder den forelæggende ret sig for det første i en situation, hvor en endelig dom, som den har afsagt i hovedsagen, næsten 14 år senere er blevet gjort til genstand for en ekstraordinær appel indgivet af generalstatsadvokaten til afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, hvorved den nævnte dom blev ophævet og sagen blev hjemvist til den forelæggende ret med henblik på fornyet behandling. Det fremgår af sagsakterne, at dommen af 20. oktober 2021 i medfør af national ret har bindende virkning for sidstnævnte retsinstans. For det andet er det ubestridt, at afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, som er en national instans, der ligeledes kan træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende anvendelsen eller fortolkningen af EU-retten, er underlagt de krav til en effektiv domstolsbeskyttelse, der følger af artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47.
- 49 Det skal i denne henseende bemærkes, at Domstolen i dom af 21. december 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (En dommers forbliven i sit embede) (C-718/21, EU:C:2023:1015), fastslog, at det dommerkollegium ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, som havde forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål i den sag, der gav anledning til den nævnte dom, på grund af den fremgangsmåde, der førte til udnævnelsen af de dommere, som dette kollegium bestod af, ikke havde egenskab af en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående var oprettet ved lov som omhandlet i artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, andet afsnit, og at dette dommerkollegium følgelig ikke udgjorde en »ret« som omhandlet i artikel 267 TEUF (jf. i denne retning dom af 21.12.2023, Krajowa Rada Sądownictwa (En dommers forbliven i sit embede), C-718/21, EU:C:2023:1015, præmis 46-58, og kendelse af 29.5.2024, Rzecznik Praw Obywatelskich (Særligt retsmiddel i Polen), C-720/21, EU:C:2024:489, præmis 24). Domstolen nåede frem til denne konklusion i lyset af sin egen praksis vedrørende fortolkningen af disse bestemmelser samt de konstateringer og vurderinger, som Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol foretog i dom af 8. november 2021, Dolińska-Ficek og Ozimek mod Polen (CE:ECHR:2021:1108JUD004986819), vedrørende EMRK's artikel 6, stk. 1, sammenholdt med de konstateringer og vurderinger, som Naczelny Sąd Administracyjny (øverste domstol i forvaltningsretlige sager) foretog i en dom af 21. september 2021.
- 50 Domstolen fandt således, at kombinationen af såvel de systemiske som de faktiske forhold, hvortil den henviste i præmis 47-57 og 62-76 i dom af 21. december 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (En dommers forbliven i sit embede) (C-718/21, EU:C:2023:1015), kunne skabe rimelig tvivl hos borgerne om, hvorvidt disse dommere og det dommerkollegium, hvor de havde sæde, var uimodtagelige for eksterne faktorer, navnlig direkte eller indirekte påvirkninger fra den

lovgivende og den udøvende magt i Polen, og om de var neutrale i forhold til de interesser, som stod over for hinanden. De nævnte forhold kunne således føre til, at disse dommere og denne retsinstans ikke fremstod som uafhængige og upartiske, hvilket kan skade den tillid, som domstolene skal indgyde disse borgere i et demokratisk samfund og en retsstat (dom af 21.12.2023, Krajowa Rada Sądownictwa (En dommers forbliven i sit embede), C-718/21, EU:C:2023:1015, præmis 77).

- 51 De betragtninger, som Domstolen fremsatte i dom af 21. december 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (En dommers forbliven i sit embede) (C-718/21, EU:C:2023:1015), vedrørende de forhold, der karakteriserede udnævnelsen til afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager af de tre dommere, der udgjorde den forelæggende instans, som havde forelagt Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse i den sag, der gav anledning til denne dom, gælder i øvrigt på samme måde for alle dommere ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, der er udnævnt under de samme omstændigheder (jf. i denne retning kendelse af 29.5.2024, Rzecznik Praw Obywatelskich (Særligt retsmiddel i Polen), C-720/21, EU:C:2024:489, præmis 27 og 28).
- 52 Selv om Domstolen i dom af 21. december 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (En dommers forbliven i sit embede) (C-718/21, EU:C:2023:1015), udtalte sig om, hvorvidt en forelæggende instans havde egenskab af »ret« som omhandlet i artikel 267 TEUF i den medlemsstat, hvor den var beliggende, skal det endvidere fremhæves, at betingelsen om at sikre domstolenes uafhængighed inden for denne ramme i det væsentlige er sammenfaldende med den betingelse, der kræves opfyldt af en instans, der som domstol kan træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende fortolkningen eller anvendelsen af EU-retten, og som i denne forbindelse er underlagt de krav, der følger af artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU (jf. i denne retning dom af 27.2.2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, præmis 35, 38 og 45, og af 29.3.2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, præmis 72).
- 53 I en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor der er tale om en retsafgørelse truffet af et organ i sidste instans, hvis egenskab af ret er blevet forkastet af Domstolen, eftersom det nævnte organ ikke opfylder betingelserne om uafhængighed, upartiskhed og forudgående oprettelse ved lov som omhandlet i artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, kan en retsinstans i overensstemmelse med princippet om EU-rettens forrang og de virkninger, der er knyttet til en sådan afgørelse fra Domstolen, således ikke se bort fra denne omstændighed.
- 54 Hvad angår de konkrete konsekvenser for hovedsagen af konstateringen i nærværende doms præmis 53 bemærkes, at selv om det inden for rammerne af en procedure i henhold til artikel 267 TEUF, som er baseret på en klar adskillelse mellem de nationale retters og Domstolens funktioner, ganske vist alene er den nationale ret, der har kompetence til at fastlægge og vurdere hovedsagens faktiske omstændigheder og til at fortolke og anvende den nationale ret, forholder det sig ikke desto mindre således, at det tilkommer Domstolen at forsyne den nationale ret, der har anmodet den om en præjudiciel afgørelse, med de under EU-retten henhørende fortolkningsbidrag, som kan være nødvendige for afgørelsen af tvisten i hovedsagen, idet den herved tager hensyn til de oplysninger, som fremgår af forelæggelsesafgørelsen (jf. i denne retning dom af 6.10.2021, W.Ż. (Afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager ved den øverste domstol – udnævnelse), C-487/19, EU:C:2021:798, præmis 78 og den deri nævnte retspraksis).
- 55 Det tilkommer således i sidste ende den forelæggende ret at efterprøve, om de dommere, der indgik i det dommerkollegium ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, som afsagde dommen af 20. oktober 2021, blev udnævnt under de samme betingelser som dem, der

karakteriserede udnævnelsen af de tre dommere, der udgjorde den forelæggende instans i den sag, der gav anledning til dom af 21. december 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (En dommers forbliven i sit embede) (C-718/21, EU:C:2023:1015).

- 56 I denne henseende fremgår det imidlertid af de sagsakter, som Domstolen råder over, at de fem dommere, som sammen med to domsmænd udgjorde det dommerkollegium ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, der traf afgørelse i den i hovedsagen omhandlede ekstraordinære appel, blev udnævnt samme dag og på de samme betingelser som dem, der udgjorde den forelæggende instans i den sag, der gav anledning til dom af 21. december 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (En dommers forbliven i sit embede) (C-718/21, EU:C:2023:1015).
- 57 Domstolen har således allerede fastslået, at tilstedeværelsen af en enkelt dommer ved den pågældende instans, der er udnævnt under de samme omstændigheder som dem, der var omhandlet i den sag, der gav anledning til denne dom, er tilstrækkelig til at fratage denne instans sin egenskab af en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov som omhandlet i artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, stk. 2 (jf. i denne retning kendelse af 29.5.2024, Rzecznik Praw Obywatelskich (Særligt retsmiddel i Polen), C-720/21, EU:C:2024:489, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 58 Hvad i øvrigt angår den omstændighed, at de bestemmelser i national ret og de afgørelser fra Trybunał Konstytucyjny (forfatningsdomstol), der er nævnt i nærværende doms præmis 20, ifølge den forelæggende rets oplysninger er til hinder for, at den undersøger lovligheden af et dommerkollegium ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), i det foreliggende tilfælde afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, hvorved en endelig dom afsagt af den forelæggende ret i hovedsagen blev ophævet og denne sag hjemvist med henblik på fornyet behandling ved denne ret, fremgår det af fast retspraksis, at de virkninger, der er knyttet til princippet om EU-retten forrang, er bindende for alle organer i en medlemsstat, uden at navnlig interne bestemmelser, herunder forfatningsbestemmelser, kan være til hinder herfor (dom af 22.2.2022, RS (Virkningen af domme afsagt af en forfatningsdomstol), C-430/21, EU:C:2022:99, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis).
- 59 Hvad for det første navnlig angår disse bestemmelser i national ret har Domstolen efter indgivelsen af den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse allerede i det væsentlige fastslået, at Republikken Polen har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, og i henhold til princippet om EU-retten forrang, idet den har vedtaget og opretholdt nationale regler, der under disciplinæransvar forbyder de nationale retsinstanser at efterprøve, om de selv eller de dommere, som de er sat med, eller andre dommere eller retsinstanser, opfylder de krav, der følger af EU-retten vedrørende de pågældende retsinstansers og dommeres uafhængighed, upartiskhed og forudgående oprettelse ved lov (jf. i denne retning dom af 5.6.2023, Kommissionen mod Polen (Dommeres uafhængighed og privatliv), C-204/21, EU:C:2023:442, præmis 201 og 386).
- 60 I den sag, der gav anledning til dom af 5. juni 2023, Kommissionen mod Polen (Dommeres uafhængighed og privatliv) (C-204/21, EU:C:2023:442), tiltrådte Domstolen Europa-Kommissionens første og andet klagepunkt, som bl.a. vedrørte foreneligheden med bestemmelserne i artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, af artikel 42a, stk. 1 og 2, i lov om de almindelige domstole, som forbyder enhver national retsinstans at efterprøve opfyldelsen af de krav, der følger af EU-retten vedrørende en uafhængig

og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov, og af denne lovs artikel 107, stk. 1, nr. 2 og 3, der gør det muligt at kvalificere prøvelsen af, om disse krav er opfyldt, som en disciplinærforseelse.

- 61 Hvad for det andet angår de afgørelser fra Trybunał Konstytucyjny (forfatningsdomstol), der er nævnt i nærværende doms præmis 20 og 58, skal det tilføjes, at det fremgår af fast retspraksis, at en national ret, som har gjort brug af den mulighed, der er givet den ved artikel 267, stk. 2, TEUF, i givet fald skal se bort fra en højere national rets vurderinger, hvis den, henset til Domstolens fortolkning, er af den opfattelse, at disse vurderinger ikke er i overensstemmelse med EU-retten, i givet fald ved at undlade at anvende den nationale regel, der forpligter den til at efterkomme denne højere rets afgørelser. Denne løsning finder ligeledes anvendelse, når en almindelig domstol i henhold til en national procedureregel er bundet af en afgørelse fra en national forfatningsdomstol, som den anser for at være i strid med EU-retten (jf. i denne retning dom af 22.2.2022, RS (Virkningen af domme afsagt af en forfatningsdomstol), C-430/21, EU:C:2022:99, præmis 75 og 76).
- 62 Eftersom Domstolen i dom af 5. juni 2023, Kommissionen mod Polen (Dommeres uafhængighed og privatliv) (C-204/21, EU:C:2023:442), fastslog, at de bestemmelser i lov om de almindelige domstole, som den forelæggende ret i den foreliggende sag har rejst tvivl om, er uforenelige med EU-retten, skal der således drages den samme konklusion med hensyn til disse afgørelser fra Trybunał Konstytucyjny (forfatningsdomstol), som har en rækkevidde, der svarer til rækkevidden af disse bestemmelser for så vidt angår forbuddet for enhver national retsinstans mod at efterprøve, om en anden instans overholder de krav, der følger af EU-retten, for så vidt angår garantien for en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov.
- 63 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første til det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, og princippet om EU-rettens forrang skal fortolkes således, at de er til hinder for en medlemsstats lovgivning og en praksis fra denne medlemsstats forfatningsdomstol, som indebærer, at en national dommer er forpligtet til at efterkomme en afgørelse truffet af et dommerkollegium ved en højere retsinstans, når denne nationale dommer på grundlag af en afgørelse fra Domstolen konstaterer, at en eller flere dommere, der er en del af dette dommerkollegium, ikke opfylder kravene om uafhængighed, upartiskhed og forudgående oprettelse ved lov som omhandlet i denne bestemmelse, og at den desuden i medfør af national ret er forhindret i at efterprøve lovligheden af det nævnte dommerkollegium på grundlag af de samme forhold som dem, der blev lagt til grund i denne afgørelse fra Domstolen.

Det fjerde spørgsmål

- 64 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, skal fortolkes således, at i en situation, hvor det på grundlag af en afgørelse fra Domstolen fastslås, at et retsligt organ i sidste instans ikke opfylder kravene om uafhængighed, upartiskhed og forudgående oprettelse ved lov som omhandlet i denne bestemmelse, skal en afgørelse, der er truffet af et sådant organ, hvorved den omhandlede sag blev hjemvist til en lavere retsinstans med henblik på fornyet behandling, anses for at være ugyldig eller for at være en faktisk afgørelse, som denne lavere retsinstans ikke desto mindre har beføjelse til at se bort fra og til at afslå at anvende.

- 65 I denne henseende bemærkes, at dette spørgsmål er stillet for det tilfælde, at den forelæggende ret på grundlag af den lære, der kan udledes af dom af 21. december 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (En dommers forbliven i sit embede) (C-718/21, EU:C:2023:1015), måtte fastslå, at dommerkollegiet ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, som ophævede dommen af 2006 og hjemviste hovedsagen til Sąd Apelacyjny w Krakowie (appeldomstolen i Krakow) med henblik på fornyet behandling, ikke opfylder kravene om uafhængighed, upartiskhed og forudgående oprettelse ved lov som omhandlet i artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU.
- 66 Under disse omstændigheder skal der for det første henvises til den betydning, som princippet om retskraft har i Unionens retsorden og i de nationale retsordener. Såvel hensynet til at sikre en stabil retstilstand og stabile retlige relationer som retsplejehensyn gør det nemlig påkrævet, at retsafgørelser, der er blevet endelige, efter at de hjemlede appelmuligheder er udnyttet, eller efter at appelfristerne er udløbet, ikke længere kan anfægtes (dom af 9.4.2024, Profi Credit Polska (Genoptagelse af sagen, hvor der er blevet truffet en endelig afgørelse), C-582/21, EU:C:2024:282, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis).
- 67 For det andet har Domstolen allerede fastslået, at eftersom artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU pålægger medlemsstaterne en klar og præcis forpligtelse til at opnå et resultat, som ikke er undergivet betingelser med hensyn til den uafhængighed, der skal karakterisere de retsinstanser, som skal fortolke og anvende EU-retten, vil den forelæggende ret være forpligtet til inden for rammerne af sine kompetencer at sikre denne bestemmelses fulde virkning, hvilket i det foreliggende tilfælde, og med forbehold af den forudsætning, der er nævnt i nærværende doms præmis 65, kræver, at dommen af 20. oktober 2021 anses for at være ugyldig (jf. i denne retning dom af 6.10.2021, W.Ż. (Afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager ved den øverste domstol – udnævnelse), C-487/19, EU:C:2021:798, præmis 159 og den deri nævnte retspraksis).
- 68 I denne henseende skal det endvidere præciseres, at selv om den forelæggende ret er af den opfattelse, at dommen af 20. oktober 2021 er blevet afsagt af en instans, der ikke udgør en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov som omhandlet i EU-retten, er der ikke i det foreliggende tilfælde noget hensyn vedrørende retssikkerhedsprincippet eller en angivelig retskraft, som med føje kan påberåbes med henblik på at forhindre en ret som Sąd Apelacyjny w Krakowie (appeldomstolen i Krakow) i at anse en sådan afgørelse for at være ugyldig, når dette er absolut nødvendigt, henset til den omhandlede processuelle situation, for at sikre EU-rettens forrang (jf. i denne retning dom af 6.10.2021, W.Ż. (Afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager ved den øverste domstol – udnævnelse), C-487/19, EU:C:2021:798, præmis 160 og 161 og den deri nævnte retspraksis).
- 69 Det fremgår således af sagsakterne, at dette er tilfældet i hovedsagen, eftersom denne sag, selv om dommen af 20. oktober 2021 er endelig, er blevet hjemvist til den forelæggende ret. Under disse omstændigheder skal den forelæggende ret således anse den nævnte dom for at være ugyldig.
- 70 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, skal fortolkes således, at i en situation, hvor det på grundlag af en afgørelse fra Domstolen fastslås, at et retsligt organ i sidste instans ikke opfylder kravene om uafhængighed, upartiskhed og forudgående oprettelse ved lov som omhandlet i denne bestemmelse, skal en afgørelse, der er truffet af et sådant organ,

hvorved den omhandlede sag blev hjemvist til en lavere retsinstans med henblik på fornyet behandling, anses for at være ugyldig, når dette er absolut nødvendigt, henset til den omhandlede processuelle situation, for at sikre EU-rettens forrang.

Sagsomkostninger

- 71 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, og princippet om EU-rettens forrang**

skal fortolkes således, at

de er til hinder for en medlemsstats lovgivning og en praksis fra denne medlemsstats forfatningsdomstol, som indebærer, at en national dommer er forpligtet til at efterkomme en afgørelse truffet af et dommerkollegium ved en højere retsinstans, når denne nationale dommer på grundlag af en afgørelse fra Domstolen konstaterer, at en eller flere dommere, der er en del af dette dommerkollegium, ikke opfylder kravene om uafhængighed, upartiskhed og forudgående oprettelse ved lov som omhandlet i denne bestemmelse, og at den desuden i medfør af national ret er forhindret i at efterprøve lovligheden af det nævnte dommerkollegium på grundlag af de samme forhold som dem, der blev lagt til grund i denne afgørelse fra Domstolen.

- 2) Artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder,**

skal fortolkes således, at

i en situation, hvor det på grundlag af en afgørelse fra Domstolen fastslås, at et retsligt organ i sidste instans ikke opfylder kravene om uafhængighed, upartiskhed og forudgående oprettelse ved lov som omhandlet i denne bestemmelse, skal en afgørelse, der er truffet af et sådant organ, hvorved den omhandlede sag blev hjemvist til en lavere retsinstans med henblik på fornyet behandling, anses for at være ugyldig, når dette er absolut nødvendigt, henset til den omhandlede processuelle situation, for at sikre EU-rettens forrang.

Underskrifter